

Natuurinclusief bouwen wordt de norm

Anne Luijten
December 2021

Gemeente Arnhem & Bestuivers

Hoe passen bestuivers in het gemeentelijk beleid?

- Extensief maaien
- Samen met bewoners
- Arnhem Zoemt
- NK Tegelwippen

Beeld na 1 jaar minder maaien (Thomas a Kempislaan, Arnhem, foto door Vivienne van Sante)

Meer kruidenrijk gras in Alteveer Cranevelt

Afgelopen jaar zijn de middenberm van de Cattepoelseweg en het grasveldje van de Eduard van Beinumlaan anders onderhouden. Het voorheen korte gazon wordt nu als kruidenrijk gras gemaaid.

Het gaat heel goed met deze kruidenrijke grasveldjes en bermen; het is kruidenrijker én we krijgen goede reacties vanuit de wijk. Daarom worden in 2021 meer grasveldjes in uw wijk kruidenrijker gemaaid.

Wat is het verschil tussen gazon en kruidenrijk gras?

Kort gazon wordt ongeveer 16 keer per jaar gemaaid. Kruidenrijk gras wordt 1 tot 3 keer per jaar gemaaid en afgevoerd. Daardoor komen er meer kruiden in het gras, dat trekt meer insecten aan en dat is goed voor de biodiversiteit. Het maakt voor de onderhoudskosten niet veel uit welke methode wordt gehanteerd. Bij kort gazon wordt er vaker gemaaid en niet afgevoerd. Bij kruidenrijk maaien wordt er minder gemaaid en moet het hooi/gras worden afgevoerd.

In de gemeente Arnhem wordt al meer dan 20 jaar de helft van het als kruidenrijk gras gemaaid. Bij elkaar een oppervlakte van meer dan 350 voetbalvelden! En dat wordt elk jaar meer; in 2012 was dit aantal nog 310 voetbalvelden.

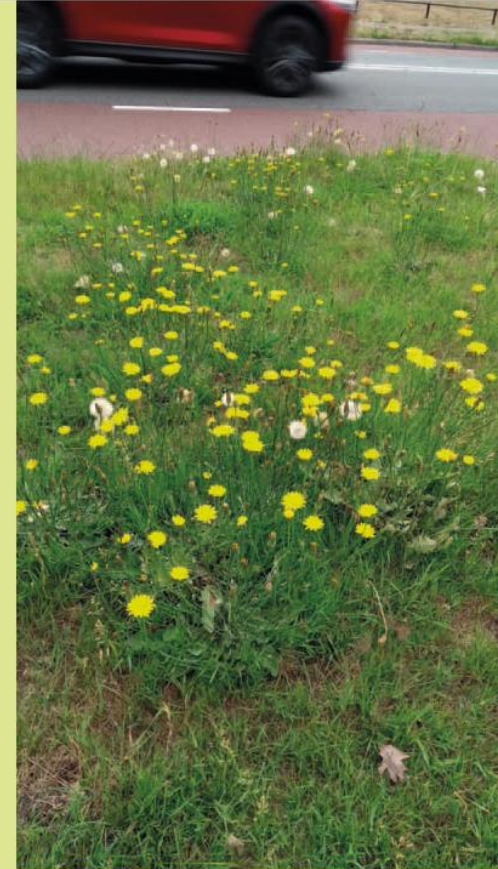
Meer kruidenrijk gras

Op verzoek van buurtbewoners en de werkgroep **Altegroen** komt er in 2021 meer kruidenrijk gras in de wijk. Dat betekent dat de volgende grasvelden komend jaar ook kruidenrijk worden gemaaid (zie het kaartje): de Ockeghemlaan, Wolf- laan, Peter van Anrooylaan, Kluzeweg- zuidelijk deel tussen E. van Beinumlaan en Oude Kluzeweg, Beethovenlaan (delen), Bernard Zweerslaan, zijbermen Cattepoelseweg, Meyrooslaan, Sweelincklaan-noord. De speelveldjes, het gras nabij winkelcentra en de bijenveldjes die door bewoners worden onderhouden, blijven zoals het is. Ook zorgen we ervoor dat het gras bij de uitzichtoeken voor het verkeer veilig blijft. Het veranderen van gazon naar kruidenrijk maaien gebeurt vanzelf; u hoeft zich hiervoor niet aan te melden.

Wat kunt u zelf doen?

Wilt u uw buurt groener en klimaatbestendiger maken? Bijvoorbeeld door in uw eigen tuin alleen al de verharding er uit te halen en er groen te plaatsen. U kunt ook een boomtuin, geveltuin, vlinderveld of buurtmoestuin bij de gemeente aanvragen en onderhouden.

Een bloemenweide of idylle vergroot het leefgebied van bijen en vlinders. Door te variëren met bloemen, planten en bloei-momenten trekt u deze insecten aan en helpt u de biodiversiteit een handje. Samen met u en uw buurtgenoten bekijken we hoe u zelf een veld voor vlinders of bijen kunt aanleggen. Bij een bijen- en vlinderveld helpt het als u biologische zaden en plantgoed gebruikt. Op de website van **Arnhem Zoemt** staat een lijst met kwekerijen waar u hiervoor terecht kunt.

Vragen? Opmerkingen? Stel ze gerust via: www.arnhem.nl 'Melding doen'.

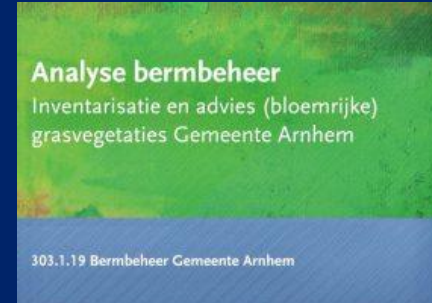
Vivienne van Sante, Stadsdeelmanager Wijkonderhoud
Gemeente Arnhem.
Lianne Konings namens werkgroep Altegroen,
email: altegroen@craneveer.nl.

Rode strepen: grasveldjes/bermen die in 2021 voor het eerst kruidenrijk worden gemaaid.

Gemeente Arnhem

- Extensief maaien uitbreiden
- Extensief maaien finetunen: onderzoek
- Bewoners informeren en inspireren

Minder maaien, meer bloemen en bijen

808 weergaven • 17 aug. 2020 • "Was jullie maaiër dronken?" "Volgens mij hebben jullie een half veld over het hoofd gezien."

Een greep uit de reacties die we krijgen als we bermen, velden of ander groen maaien. Het ziet er inderdaad wat vreemd uit, maar we maaien op deze manier met een reden! Door anders en minder te maaien krijgen we meer bloemen, kruiden, insecten en vogels ervoor terug.

Dit heet 'ecologisch maaien' en zorgt voor meer biodiversiteit in Arnhem.

za. 4 september
11:00 - 15:00 uur
Eusebiuskerk (bij de tourist info)
GRATIS!
PERENFEESTJE
NAMENS DE
ARNHEMSE BIJEN
Meer info @anderearnhemmers

anderearnhemmers • Volgend
De Eusebius

anderearnhemmers Zaterdag 4 september houden we een perenfeestje 🍏! Kom jij ook?

De Arnhemse bijen doen hun stinkende best mooi rond fruit te maken en het is ze dit jaar weer gelukt! Daarom deelt @anderearnhemmers namens de bijen gratis peren uit en je krijgt iets moois om aan je muur te hangen. Ze staan zaterdag 4 september tussen 11:00 - 15:00 uur in de Eusebiuskerk (bij de tourist info), de Molenplaats en de twee stadsboerderijen. Kom jij ook?

Waar in Arnhem je nu ook bent, je bevindt je midden in de diverse stadsnatuur. Andere Arnhemmers brengt de menselijke- en niet-menselijke inwoners met elkaar in contact door het vertellen van verhalen en het creëren van ervaringen.

Dit perenfeestje is mede mogelijk gemaakt door:
De Arnhemse bijen. Kwekerij Noordland
@visitarnhem @fetenl@groenarnhem
@gemeentearnhem @studiolakmoes
@molenplaatsssonsbeek

arnhemklimaatbestendig en 23 anderen vinden dit leuk
30 AUGUSTUS

Een opmerking toevoegen... Plaatsen

Arnhem Zoemt

- Adopteer een Bij
- Zaden oogsten en kweken
- Bewoners ondersteunen

Nieuwsbrief: Augustus 2021

Bloemrijke straten

Laten we met elkaar de straten van Arnhem groener en bloemrijker maken. Goed voor het klimaat en goed voor de bijen!

BTV Elderveld heeft voor Arnhem Zoemt planten opgekweekt. Ook wij en een paar van onze vrijwilligers hebben dat gedaan.

Er zijn nu zo'n 1700 exemplaren die we gaan uitdelen aan inwoners van Arnhem die meedoen met het tegelwippen of andere initiatieven.

De planten zijn biologisch geteeld en leveren voedsel voor bijen en andere bestuivers. Ideaal voor bijvoorbeeld een mooie geveltuin.

Wil jij het initiatief nemen om je straat te vergroenen of mocht je iemand weten die geïnteresseerd kan zijn, wil je dat dan aan ons doorgeven: arnhemzoemt@gmail.com

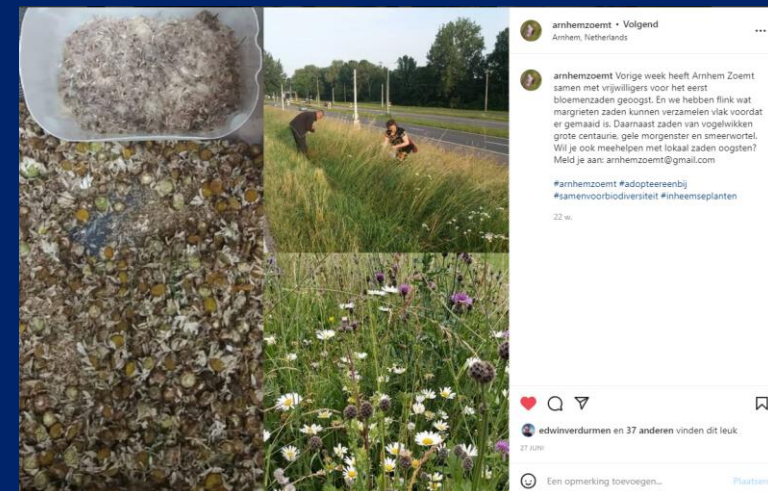
Wij leveren planten, jullie de arbeid en samen maken we Arnhem bloemrijker én klimaatbestendig.

Team Arnhem Zoemt

Links:

Arnhem Klimaatbestendig en tegelwippen: www.arnhemklimaatbestendig.nl/nktegelwippen

Biologische Tuinbouw Vereniging Elderveld: www.btv-elderveld.nl

NK Tegelwippen

Planten vinden een goed tehuis

Alle 1500 planten die opgekweekt waren door vrijwilligers van **Biologische Tuinbouw Vereniging Elderveld** hebben een goede plek gekregen!

Zo zijn heel wat planten terecht gekomen bij nieuwe (gevel)tuinen mede via de **NK Tegelwip actie** van oa Arnhemklimaatbestendig.

Ga eens kijken volgend jaar hoe de nieuwe (gevel)tuinen eruit zien. Ze zijn te zien oa in: Paasberg, Hommelseweg Klarendal, Malburgen De Drieslag en Groene Route Malburgen, Heijenoord, Spijkerkwartier, Centrum, Angerenstein en waarschijnlijk op nog veel meer plekken in de tuinen.

Hebben jullie het al gehoord: Arnhem heeft gewonnen van Nijmegen met het tegelwippen. Chapeau allemaal!

De kasten zijn te vinden in de wijken Schuytgraaf, Rijkerswoerd, De Laar, Malburgen, Geitenkamp, Het Broek, Presikhaaf en Hoogstede-Klingelbeek. De exacte locaties staan op arnhemklimaatbestendig.nl/plantenruilkasten. Ook op andere plekken in Arnhem zijn door bewoners plantenruilkasten geplaatst, zoals in het Spijkerkwartier en Alteveer-Cranevelt.

De initiatiefnemers roepen iedereen op te gaan ruilen en zo Arnhem samen groener en mooier te maken. Uiteraard is het ook leuk om zelf een plantenruilkast bij jou in de buurt te plaatsen, door bijvoorbeeld een oude kast hiervoor geschikt te maken.

Heb je een kast gespot en stekjes geruild? Plaats een foto op sociale media met #plantenruilkastarnhem.

Probleem: Ontbreken van duidelijk kader en niet verplicht

Oplossing: Puntensysteem verplicht stellen.
Nationaal/provinciaal/regionaal/gemeentelijk

Uitwerking

- Puntensysteem (met handig invulformulier)
 - A. Nestvoorzieningen
 - B. Opstalgebonden: tuin, dak, gevel
 - C. Groene omgeving / Openbare Ruimte
- Maatregelencatalogus

A1. Neststeen gierzwaluw

1 punt

Het kan jaren duren voordat een gierzwaluw een neststeen bezet. Tot het zover is vormt de neststeen een welkome broedplaats voor andere soorten. En als er eenmaal één steen door een gierzwaluw bezet raakt, zullen er snel meer volgen. Gierzwaluwen zijn immers koloniebreeders. Ze zijn erg trouw en keren generaties lang terug naar hetzelfde nest. De omgeving rondom de nestplaats is minder relevant, omdat de gierzwaluw zijn voedsel in de lucht vangt. Wel moeten er voldoende insecten zijn. Insecten worden aangetrokken door verschillende soorten inheemse planten te plaatsen die afwisselend bloeien.

Geschatte kosten (excl. btw): vanaf € 28,- per neststeen

Baten:

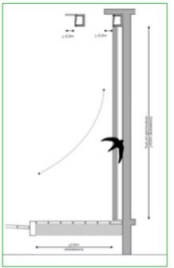
Biodiversiteit

- gierzwaluw en gastbewoners (vooral huismussen en spreeuwen maar ook koolmezen, zwarte roodstaartjes en zelfs boomkruipers)

Eisen en randvoorwaarden

Eis: Plaats meerdere stenen (lieft 6-20 stuks) vlak bij elkaar. Oriëntatie Invliegopening op oostelijke of noordelijke richting

Hoogte/lengthe: Plaats de neststeen zo hoog mogelijk, minimaal op 4 meter hoog. De gierzwaluw broedt graag hoog, dus nesten kunnen tot 40 meter hoog worden ingemetseld. De invliegopeningen moeten minimaal 40cm van elkaar verwijderd zijn. Blinde, monotone zijanten van gebouwen zijn het meest geschikt. Aanlegroute van 2-4m onder de steen vrijhouden van obstakels (bomen, gebouwen, schoorstenen, vlaggenstokken, elektriciteitsdraden, naar buiten opendraaiende ramen, balkons, gevelbegroeiing).

Aanbevelingen

Gierzwaluwen geven geen overlast. Ze gebruiken weinig nestmateriaal en maken ook geen vieze strepen op de gevel. De inbouwstenen hoeven niet schoon gemaakt te worden.

Naast neststenen zijn er ook nestkasten. Hang ze bij elkaar en onder een dakgoot of overstek, zodat de temperatuur niet te ver kan oplopen.

Foto's links: Vivara Pro

Abbeiding boven: Nina Kopp, gemeente Amsterdam

Bron tekst: o.a. Mourmans-Leinders, M. (2004). Gierzwaluwen en nestkasten; (2005). Bouwen voor gierzwaluwen.

B2. Hellend sedumdak

15 punten per 50m²

Groen dak met leefgebied voor insecten. Extensieve groendaken zijn geschikt voor daken met een helling van soms wel 35°. Bij een hellingsgraad van meer dan 35° moeten speciale verankeringen worden voorzien.

Geschatte kosten (excl. btw): € 35,- tot € 80,- per m² voor een groen sedumdak. Bij een gemiddeld dakoppervlak (50 m²) dus tot € 4.000,-.

Baten:

Biodiversiteit

- Leefgebied voor wilde bijen, vlinders en vogels.

Klimaatverandering

- Een groen dak draagt flink bij aan infiltratie. Een win-win dus. Want ontwikkelaars zijn wettelijk verplicht om hemelwater op eigen terrein te verwerken.
- Verkoeling in en om het huis door verdamping
- Energiebesparing: in de zomer blijft het langer koel in huis, in de winter zorgt het groene dak er juist voor dat de warmte in huis niet ontsnapt via het dak
- CO2-vastlegging

Natuurbeleving

- Het groene dak creëert een rustgevend en stress-verlagende omgeving

Overig

- Verhoging waarde onroerend goed
- Verbetering luchtkwaliteit (een groen dak bindt 1 kg fijnstof/m²)
- Zonnepanelen leveren een hoger rendement doordat ze minder heet worden
- Verdubbeling levensduur dak: de begroeiing beschermt het dakbedekkingsmateriaal tegen UV en zoninval.

Eisen en randvoorwaarden

Eis: Om de volledige 15 punten te scoren moet 50m² dak beplant zijn met zo veel mogelijk verschillende soorten sedum

Hoogte/lengthe: Dakhelling tot maximaal 45 graden.

Beplantingsseizoen: Veel verschillende soorten sedum om een diversiteit in bloeitijd te creëren.

Overige: Het draagvermogen van de dakconstructie dient minimaal 100 kg/m² te bedragen.

Aanbevelingen

Hoe meer diversiteit aan soorten worden aangeplant, hoe meer insecten gebruik kunnen maken van het dak. Gaat uitstekend samen met zonnepanelen.

Een sedumdak heeft een laag gewicht. Het is onderhoudsarm.

Ook op monumenten kan in overleg met een erfgoedadviseur een groen dak worden aangelegd als hiervoor een omgevingsvergunning is afgegeven.

Foto: groene daken in de wijk Nieuw-Mornikenhuizen in Arnhem © Anne Luitjen, gemeente Arnhem

Stap 1: Puntentelling bepalen

Start:

- Sociale woningbouw: aantal woningen x 2
- Middensegment: aantal woningen x 4
- Topsegment: aantal woningen x 6

Minstens **25%** hiervan moet uit groene maatregelen komen voor tuinen, op het dak of aan de gevel. Rest uit nestvoorzieningen.

Foto: Jochern Kühnen / Marleen Michels / Nanda Sluijsmans

Stap 2: Maatregelen bepalen

Handig invulformulier

Stap 2. Punten halen uit verblijfsplaatsen (Categorie A)

Keuze (vink aan)	Punten	Gebieds-specifieke eisen	Minimum #	Advies voor Categorie B	Aantal (vul in)	Punten
☐ A1. Gierzwaluw*	(1 neststeen = 1 punt)	Plaats in hoge blinde gevel op noorden/oosten. Vrije aanvliegeroute.	Koloniebroeder: minstens 6 stenen bij elkaar	B4. Geveltuintje	0	0
☐ A2. Huismus*	(1 neststeen/pan = 1 punt 1 vogelvide of 5m verplaatste vogelschroot = 2 punten)	I.c.m. groene omgeving met hoge hagen/heesters.	Koloniebroeder: minstens 6 stenen bij elkaar	B3. Groene gevel en/of B8. Groene erfafscheiding	0 0	0 0
☐ A3. Gewone Dwergvleermuis*	(1 neststeen = 1 punt)	Aanwezigheid vrije aanvliegeroute	Liefst meerdere kasten bij elkaar, deels geschakeld	B5. Geen lichtuitstraling	0	0
☐ A4. Zwarte roodstaart	(1 neststeen = 1 punt)	Voorkeur voor bedrijventerreinen of grootschalige nieuwbouw	Leeft solitair: geen minimum aantal nodig	B1-2. Groene daken	0	0
☐ A5. Bijen en vlinders	(1 neststeen = 1 punt; 1 groot bijenhotel = 5 punten)	Dichtbij nectar- en stuifmeel-dragende planten		B1-2. Groene daken B4. Geveltuintje	0	0
☐ A6. Huiszwaluw	(1 neststeen met 2 kommetjes = 1 punt)	In open gebied, in de buurt van waterrijke plekken en al bestaande nesten	Plaats meerdere nestkommetjes bij elkaar		0	0
☐ A7. Vrije maatregel:**	(1 tot 25 punten - ntb))	Maatregel draagt overtuigend bij aan vergroten biodiversiteit		ntb	0	0
Totaal Categorie A						0

*In bepaalde gebieden is toepassing van verblijfsmaatregelen voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen verplicht. **Vrije keuze: er kan een eigen maatregel worden geformuleerd. Hierbij moet een onderbouwing worden gegeven op welke wijze de maatregel bijdraagt aan biodiversiteit. Het aantal punten wordt in overleg met gemeente bepaald.

A5. Insectenstein

1 punt. Professioneel Insectenhotel - 5 punten

Inbouwstenen dragen bij aan een gezonde wilde bijen- en vlinderpopulatie in de stad. Bijen en vlinders zijn een belangrijke schakel in de voedselketen. Bij grotere projecten mag er als alternatief ook een groot Insectenhotel met een oppervlakte van minimaal 1 m² worden geplaatst op een zonnige, beschutte plek in de omgeving. Combineer met bijvoorbeeld 'groene gevels' (B3) of 'geveltuintjes' (B4).

Geschatte kosten (excl. btw): vanaf € 28,- per neststeen

Baten:

Biodiversiteit

- wilde bijen, hommels, vlinders en allerlei andere insecten zoals spinnen, lieveheersbeestjes en oorwormen.

Eisen en randvoorwaarden

Oriëntatie: Zonzijde: zuid, zuidoost, zuidwest, west. Beschut tegen regen en wind.
Hoogte/lengthe: Plaats stenen op minimaal 50 cm en maximaal 2m hoogte.
Bepantingsisen: Dichtbij inheemse nectar- en stuifmeel dragende bloemen, planten en/of struiken.
Overige: De neststenen kunnen zowel groepsgewijs als afzonderlijk aangebracht worden.

Aanbevelingen

Plaats Insectenhôtels op luwe, zonnige en bloemrijke plek (dus niet in de schaduw van een gebouw of boom!). Bijenhôtels kunnen ook op het dak worden geplaatst.

Afbeeldingen: Vivara / Veldshop

Keuze (vink aan)	Punten	Gebieds-specifieke eisen	Minimum #	Advies voor Categorie B	Aantal (vul in)	Punten
☐ A1. Gierzwaluw*	(1 neststeen = 1 punt)	Plaats in hoge blinde gevel op noorden/oosten. Vrije aanvliegroete.	Koloniebroeder: minstens 6 stenen bij elkaar	B4. Geveltuintje	0	0
☐ A2. Huismus*	(1 neststeen/pan = 1 punt 1 vogelvide of 5m verplaatste vogelschroot = 2 punten)	I.c.m. groene omgeving met hoge hagen/heesters.	Koloniebroeder: minstens 6 stenen bij elkaar	B3. Groene gevel en/of B8. Groene erfafscheiding	0	0
☐ A3. Gewone Dwergvleermuis*	(1 neststeen = 1 punt)	Aanwezigheid vrije aanvliegroete	Liefst meerdere kasten bij elkaar, deels geschakeld	B5. Geen lichtuitstraling	0	0
☐ A4. Zwarte roodstaart	(1 neststeen = 1 punt)	Voorkeur voor bedrijventerreinen of grootschalige nieuwbouw	Leeft solitair: geen minimum aantal nodig	B1-2. Groene daken	0	0
☒ A5. Bijen en vlinders	(1 neststeen = 1 punt; 1 groot bijenhotel = 5 punten)	Dichtbij nectar- en stuifmeel dragende planten		B1-2. Groene daken B4. Geveltuintje	10	10
☐ A6. Huiszwaluw	(1 neststeen met 2 kommetjes=1 punt)	In open gebied, in de buurt van waterrijke plekken en al bestaande nesten	Plaats meerdere nestkommetjes bij elkaar		0	0
☐ A7. Vrije maatregel:	(1 tot 25 punten - ntb))	Maatregel draagt overtuigend bij aan vergroten biodiversiteit		ntb	0	0
Totaal Categorie A						10

*In bepaalde gebieden is toepassing van verblijfsmaatregelen voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen verplicht. **Vrije keuze: er kan een eigen maatregel worden geformuleerd. Hierbij moet een onderbouwing worden gegeven op welke wijze de maatregel bijdraagt aan biodiversiteit. Het aantal punten wordt in overleg met gemeente bepaald.

Stap 3. Punten uit groene opstalgebonden maatregelen (Categorie B)

Selecteer in de onderstaande tabel welke opstalgebonden maatregelen u kiest. Houd daarbij rekening met de soorten die u in stap 2 heeft gekozen. Bekijk voordat u een keuze maakt altijd eerst de specifieke eisen en randvoorwaarden in de Maatregelenencatalogus.

Keuze (vink aan)	Punten	T.b.v.	Advies	Aantal (vul in)	Punten
GEVEL/DAK					
☐ B1. Groen plat dak	Sedum: 15 punten per 50m2 (sedum) & grassen+kruiden? 18 punten & (dwerg)heesters/struiken? 21 pnt	BIO (vlinder, vogel, wilde bij), KA, NB	Voorkeur voor woning over schuurtjes en met zo veel mogelijk verschillende soorten sedum (bij plat dak liefst ook kruiden, (dwerg)heesters)	0 0 0	0 0 0
☐ B2. Hellend sedumdak	15 punten per 50m2			0	0
☐ B3. Groene gevel	5 punten per gevel (tenminste 2m hoog en 3m breed)	BIO (huismus, vlinder, wilde bij), KA, NB	Klimop (hedera), bruidsluier, wingerd, vuurdoorn, clematis, kamperfoelie, leifruit	0	0
☐ B4. Geveltuin	1 punt per grondgebonden woning met geveltuintje (minstens 1m breed)	BIO (huismus, vlinder, wilde bij), KA, NB	Inheemse vogel- en insectvriendelijke planten (veel bessen, nectar, stuifmeel)	0	0
☐ B5. Vleermuisvriendelijke/geen verlichting (bij alle woningen rekening houden met beperkte lichtuitstraling)	1 punt bij project met 1-10 woningen 3 punten bij project met 11-50 woningen 5 punten bij project met 51-100 woningen 10 punten bij project met >100 woningen	BIO (vleermuis, vogel)		0 0 0 0	0 0 0 0
☐ B6. Vrije maatregel:**	ntb	BIO en/of KA en/of NB	Maatregel draagt overtuigend bij aan vergroten biodiversiteit/ klimaatadaptatie.	0	0
TUIN					
☐ B7. Groene erfafscheiding	1 punt per huis met >25% groene hagen 2 punten per huis met volledige groene hagen 2 punten per huis met >25% gemengde hagen (3 of meer soorten) 4 punten per huis met volledige gemengde hagen	BIO (huismus, vlinder, wilde bij), KA, NB	Klimop, liguster, Spaanse aak, zuurbes, hulst, gele kornoelje, meidoorn, (haag)beuk of andere vrucht- en besdragende of nectarproducerende soort	0 0 0 0	0 0 0 0
☐ B8. Egelpassages ('egelsnelweg' - alle tuinen egelpasseerbaar d.m.v. groene erfafscheidingen / openingetjes)	1 punt bij project met 1-10 woningen 3 punten bij project met 11-50 woningen 5 punten bij project met 51-100 woningen 10 punten bij project met >100 woningen	BIO (egel), NB	opening van min. 13x13cm.	0 0 0 0	0 0 0 0
☐ B9. Inheemse boom 2e/3e grootte of 3 struiken aanplanten in tuin	3 punten per boom(pje) 1 punt per struik	BIO (vogels, insecten), KA, NB	bv. krentenboompje, gele kornoelje, kersappel, zwarte kers, sierpeer, mispel bv. meidoorn, vuilboom, hazelaar, sleedoorn	0 0	0 0
☐ B10. Binnen hele project alleen noodzakelijke verharding in bv. (voor)tuinen, oprit	1 punt bij project met 1-10 woningen 3 punten bij project met 11-50 woningen 5 punten bij project met 51-100 woningen 10 punten bij project met >100 woningen	BIO, KA, NB	Waar verharding noodzakelijk is, zet in op halfverharding of waterdoorlatende verharding	0 0 0 0	0 0 0 0
☐ B11. Vrije maatregel:.....**	ntb	BIO en/of KA	Maatregel draagt overtuigend bij aan vergroten biodiversiteit/ klimaatadaptatie.	0	0
Totaal Categorie B					0

Vragen?